

Vypracovala:

Úkol číslo 5

SP7MP_MTO2/01 Metodologie 2

Martina Langerová 397051

Syndrom CAN v mateřské škole

1) Téma má diplomové práce se nazývá, syndrom CAN v mateřské škole. Jedná se o zkratku, která pochází z anglického jazyka a celý název zní Child abuse and Neglect. V překladu se jedná o syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Toto téma jsem si vybrala jako reakci na dnešní situaci, kdy se stále častěji setkáváme s tímto problémem. Týrání, zanedbávání i zneužívání dětí bylo v minulosti, objevuje se i nyní a dá se předpokládat, že bude i budoucnosti. Dříve se na toto téma moc nemluvalo, ale v dnešní době, se jedná o poměrně známé spojení, o kterém se mluví téměř každý den. Proto jsem se rozhodla psát diplomovou práci na takové téma. Chtěla bych svoji práci věnovat zejména pedagogům mateřských škol v mém okolí. Jedná se často o paní učitelky staršího věku, které nemají zájem číst odborné publikace a přistupovat na nové metody práce.

Ve své práci bych chtěla představit, co všechno syndrom CAN obnáší. Chtěla bych popsat jednotlivé formy týrání a jejich dopady na život dítěte. Dále bych se v DP chtěla zabývat tím, jak je pro dítě důležitá rodina a kvalitní vztah s vrstevníky. Myslím si, že se jedná o velice závažné téma, které se dostává do popředí dnešní doby, proto bych chtěla vypracovat svoji práci tak, aby byla srozumitelná a zajímavá pro všechny generace a zejména učitelé mateřských škol.

Jako nejdůležitější považuji v práci představit signály, které nás upozorňují na to, že se s dítětem něco děje. Uvést jednotlivé kroky, jak postupovat, pokud zjistíme, že dítě není v pořádku. Chtěla bych uvést, koho informovat, jak o tom komunikovat s rodiči, se samotným dítětem a jeho spolužáky. Kde mohou hledat paní učitelky a rodiče pomoc.

V práci nebudu zjišťovat četnost výskytu týraných dětí, ale chtěla bych se zaměřit na informovanost a všímavost dnešních pedagogů.

2) Hlavním cílem práce bude zjistit, jestli pedagogové vědí, co daný syndrom obnáší a čeho si u dětí všimají.

Stanovila jsem si tyto cíle výzkumného šetření:

1. Zjistit, jestli pedagogové vědí, co syndrom znamená
2. Zjistit, zda si všimají změn v chování dítěte (a jestli na ně reagují)
3. Zjistit, zda si všimají změn na těle dítěte (a jestli na ně reagují)
4. Zjistit, jestli jaký je poměr znalostí u pedagogů začínajících a pedagogů starších
5. Zjistit, jestli pedagog ví, co dělat v případě, že budu mít ve třídě týrané, zanedbávané či zneužívané dítě

3) Praktickou část diplomové práce bych chtěla zpracovat formou rozhovoru a dotazníku (kvalitativní výzkum) pro učitelé mateřských škol. Myslím si, že vhodnější forma bude rozhovor, vyhneme se zde případnému „podvádění“. Pedagog by neměl možnost dohledat dané informace, pokud by nevěděl, co zkratka znamená. V dotazníku se může stát, že si pedagog dané informace najde a výsledky již nebudou pravdivé. K dotazníkové formě se obrátím jen tehdy, pokud oslovený pedagog rozhovor odmítne.

4) Výzkumné šetření bude prováděno v roce 2012/2013. Šetření bude prováděno formou rozhovoru či dotazníků (záleží, na co pedagogové snáze přistoupí). Rozhovor by byl prováděn s 10 pedagogy mateřských škol. Pokud by výzkumné šetření probíhalo formou dotazníků, bylo by dotazovaných pedagogů více. Nejspíš okolo 30 pedagogů. Pedagogové budou smíšené věkové skupiny, která se bude v dotazníku uvádět. Rozhovory nebo dotazníky budou prováděny v Jihomoravském kraji a zatím mi účast potvrdily tři mateřské školy, které mají dohromady 26 pedagogů. Školy jsem osobně navštívila a vysvětlila paní ředitelce, čím bych se chtěla zabývat a co bych chtěla zkoumat. Po dohodnutí se svými zaměstnanci mi již některé paní ředitelky volají, jestli chtějí či nechtějí spolupracovat. Zkoumaným vzorkem budou pedagogové začínající, pedagogové s dlouholetou praxí, pedagogové studující, nestudující, pedagogové s vysokou školou. Většinou se jedná se o mateřské školy, které se nacházejí nedaleko Brna v menších vesnicích.

Pokud by byl prováděn rozhovor, mluvila bych s pedagogiky někde v klidu. Poprosila bych je o možnost nahrání rozhovoru na diktafon.

5) Dobrý den, jmenuji se Martina a jsem studentka speciální pedagogiky. Svoji diplomovou práci píši na téma syndrom CAN v mateřské škole a jsem moc ráda, že mi poskytnete rozhovor. Chtěla bych se vás zeptat, kolik je vám let, jaké máte nejvyšší dosažená vzdělání a jak dlouho působíte jako učitelka v mateřské škole. Setkala jste se někdy s problematikou syndromu CAN (již zde mě zajímá, jestli vědí, co daná zkratka znamená). Pokud nevědí, řeknu jim ji. Máte čas na pozorování dětí při hře, při práci, při převlíkání? Pokud ano, všímáte si u dítěte změn v jeho chování a změn na jeho těle? Pokud se u dítěte vyskytnou nějaké změny, jak budete reagovat? Kde byste hledala pomoc pro dítě či celou rodinu?

Dotazník:

1. Věk
2. Praxe
3. Dosažené vzdělání
4. Víte co znamená syndrom CAN (jedná se o syndrom týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte)
5. Víte, jak se může projevovat?
6. Máte čas pozorovat dítě?
7. Všímate si změn v chování u dítěte?
8. Všímate si fyzických změn u dítěte?
9. Čeho je potřeba si nejvíce všímat?
10. Víte, jak s dítětem komunikovat?
11. Víte jak komunikovat s rodiči?
12. Víte koho kontaktovat v případě, že se daný problém objeví?
13. Setkala jste se někdy osobně s touto problematikou?
14. Máte zájem se o problému dozvědět více?

6) Mezi praktické a etické problémy bych zařadila nechuť spolupráce pedagogů mateřských škol. Dále si myslím, že může nastat problém tehdy, pokud pedagogové nebudou o dané problematice vědět nic. Tehdy jim stručně vysvětlím, o co se jedná, a myslím, že dál by

problém nemusel být, jelikož je to v dnešní době časté téma. Jedná se ale o citlivé téma, tak bych chápala, že pedagog, který se s danou problematikou setkal, možná nebude chtít na dané téma otevřeně mluvit. Pedagoga bych teda poprosila, jestli mi může poskytnout alespoň obecné informace k problematice, že tak můžeme poskytnout dalším pedagogům rady a vodítka, čeho si všimát a jak reagovat.

7) Rozhovor byl prováděn zatím jeden s paní učitelkou mateřské školy. Paní učitelka odpovídala na otázky po pracovní době a byla velice ochotná. Paní učitelka je 43 let stará, a v mateřské škole má již 18. let praxi a dosáhla maturitního vzdělání. První otázku kterou jsem položila byla, jestli ví, co je to syndrom CAN. Paní učitelka nevěděla, tak jsem jí pověděla, co daná zkratka znamená. O tomto problému již věděla. Z povídání jsem se dozvěděla, že informace má převážně z televize. Žádnou odbornou publikaci nečetla a osobně se za svoji praxi s takovým dítětem nesešla. Paní učitelka přiznává, že neví, jak by se v dané situaci měla zachovat a koho upozornit na problémy. Dále mi paní učitelka popisovala, kdy si děti všimá. Nejvíce je pozoruje, když se děti převlékají na lehátko, pokud mají nějakou modřinu, zeptá se, co dělali, ale dál problém neřeší, protože děti tvrdí, že upadly. Nenapadlo ji, že by to nemusela být pravda. Změn chování si všimá pouze tehdy, pokud dítě reaguje na dané podněty jinak než dříve nebo tehdy pokud dítě často brečí. Tehdy ho vezme pochová a zeptá se, co ho trápí.

8) Rozhovor bych příště prováděla v jiném čase. Měla jsem pocit, že paní učitelka stále spěchá domů. Nevím, jestli bylo vhodné si rozhovor nahrávat na diktafon, jelikož při rozhovoru sledovala paní učitelka spíše ho než mě. Chtěla jsem se vyvarovat psaní poznámek při rozhovoru, ale nejspíš si je budu muset začít psát. Dále musím popřemýšlet jestli provádět dále rozhovor nebo položit dotazníky. Dotazovaná paní učitelka mi řekla, že by raději vyplnila dotazník. Má více času nad tím přemýšlet, nestydí se a může to vyplnit v takovém čase, kdy se jí to hodí.

9)

- ADAMSOVÁ, C., FAYOVÁ, J., *Už žádná tajemství- - jak chránit dítě před sexuálními napadením*. Praha: Themis, 1997. ISBN 80- 8582-1-31-1.
- DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Avicenum, Grada, 1995. ISBN 80-85121-99-9.
- HORT, V., HRDLIČKA, M., KOCOURKOVÁ, J. a kol. *Dětská a adolescentní psychiatrie*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-404-5.
- MATĚJČEK, Z., DYTRICH, Z.: *Děti, rodina a stres*. Praha: Galén, 1994. ISBN 808582406X.

- MATĚJČEK, Z. *Co děti nejvíc potřebují?* Praha: Galén, 1995. ISBN 80-7178-058-8.
- NOVOTNÁ, V.: *Jak chránit a pomoci týranému, zneužívanému a zanedbávanému dítěti? Rodinné právo.* Praha: Linde s. r. o., 1999.
- VÁGNEROVÁ, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese.* Praha: Portál, 2008. ISBN 978-7367-414-4.
- WEISS, P. *Sexuální zneužívání pachatelé a oběti.* Praha: Grada Publishing, 2000. ISBN 80-7169-795-8.
- VYMĚTAL, J. *Úzkost a strach u dětí.* Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-830-9

- Kehoe Patricia: *Helping abused children.* Výchova Press, 1987. ISBN-13: 978-0943990187.
- Mufsonová S., Kranzová R.: *Crary Elizabeth: Love and Limits*

- O týrání a zneužívání. Lidové noviny, 1996
- Millerová Alice: *Dětství je drama.* Lidové noviny, 1995

- Listina základních práv a svobod
- Deklarace práv dítěte
- Úmluva o právech dítěte (1989)
- Zákon o rodině (č. 94/1963 Sb.)
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

Téma je určitě zajímavé, ale přijde mi to trochu nedotažené – myslím, že investice vložené do rozhovorů vůbec nemusí přinést zajímavé výsledky. Doporučila bych zvážit buď kvantitativní výzkum (dotazníky s variantami odpovědí) a větší vzorek, nebo nechat výzkum kvalitativní, ale snažit se proniknout do tématu hlouběji.